

Ιστορικό

Ήταν πολύ μελετημένη η θέση που επέλεξε ο γιατρός **Γεώργιος Καραμάνης**, με καταγωγή από τη Δράκεια, για να στήσει το θεραπευτήριο αυτό επάνω στο βουνό, σε τέτοιο υψόμετρο που να ξεπερνάει τις ανθρώπινες δυνατότητες και ανάγκες ⁽¹⁾.

Στα χίλια διακόσια μέτρα βρίσκεται το Σανατόριό του, πολύ μακριά από αστικές επιρροές, αλλά και επιδράσεις των διαφόρων ανέμων, που δημιουργούν προβλήματα τόσο στη διαμονή όσο και στην υγεία των τροφίμων.

Το Σανατόριο στο Μαγικό βουνό

Η Ζωοδόχος Πηγή στο Πήλιο*

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η θέση του Σανατορίου στο Πήλιο είναι γι' αυτό το λόγο και σοφά μελετημένη και άριστα επιλεγμένη στο σημείο που έχει στηθεί. Μακριά από αυχένες, όπου οι άνεμοι ξυρίζουν στο πέρασμά τους το σύμπαν.

Θέση στρατηγική θα έλεγα, για Σανατόριο φυματικών, πρώτα απ' όλα επάνω στη στράτα τη ζαγοριανή, κάμποσο μετά τον κόμβο της Αλικόπετρας και αρκετά πριν από τα εμπορικά Χάνια...

Ο χώρος του Σανατορίου είναι ένα πραγματικό άλσος, ένα δασικό Νυμφαίο, με υδρόχαρες λεύκες και βαθύσκιες οξιές, καλλίροες πηγές και ανάβρες, ένα ανακουφιστικό ειδύλλιο για ασθενείς και πεζοπόρους. Εμελλε να γίνει και ευάρεστο άσυλο για πάσχοντες ανθρώπους, αλλά και μια τερπνή φωλιά για κάθε ερωτευμένη ψυχή. Ψυχή που αγαπάει τη μελέτη και τη μοναξιά...

Εδώ μέσα στον πιο πυκνό ιστό του δάσους, τριγυρισμένο από πανύψηλες οξιές, λίγες αγριόλευκες και δυό βαθιές χαράδρες που μεταγγίζουν το αέριο νόημα της επανορθωτικής υγείας, έχτισε το νοσοκομείο του ο Καραμάνης, γιατρός από τη Δράκεια⁽²⁾ για τους σηματοδωμένους απ' το "χτικιό".

Συνάμα η Άννα, η σύντροφός του, ανέλαβε το δύσκολο έργο της κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής. Κι επί πλέον ίδρυσε το "Σπίτι των Παιδιών στα Χελιδόνια"⁽³⁾.

Το Σανατόριο του Πηλίου διέθετε εκτός από τον κυρίως πυρήνα φυματικής αποκατάστασης των ασθενών, στον ίδιο χώρο, και ένα ίδρυμα παροχής περίθαλψης (Πρεβαντόριο) αλλά και εκπαίδευσης σε παιδιά που λειτούργησε ως παράρτημα του Σανατορίου αλλά για μικρότερο χρονικό διάστημα.

Περπατούσα μια θαυμάσια μαγιάτικη μέρα, για πολλοστή φορά, στο αποκαλούμενο μονοπάτι των Κενταύρων, αυτό που έρχεται από την Πορταριά, διασχίζει το ωραίο ηπλιορειτικό δάσος του Αγίου Δημητρίου και φτάνει, επάνω σε θαυμάσιο πετρωτό καλντερίμι στην Αλικόπετρα. Υστερα κάμπει αριστερά, υπό μορ-

φή οξείας γωνίας, σε πετρωτό έδαφος, περνάει το δημόσιο δρόμο Πορταριάς - Χανίων - Ζαγοράς και μπαίνει ακάθεκτο στην απέναντι πευκόφυτη ζώνη για να ψηλώσει σιγά - σιγά ίσαμε να φτάσει λίγο κάτω από την κορυφή Πυργάκι (1.303 μέτρα).

Από κει και μετά το ειδυλλιακό μονοπάτι κώνεται στα χανιώτικα ρουμάνια, τα ωραιότερα και πιο απολαυστικά του Ηπλιορειτικού σύρραχου για να καταλήξει στο Καταφύγιο του ΠΑΝΑ περνώντας έξω από τις ερειπωμένες πια εγκαταστάσεις του κάποτε Σανατορίου.

Ακολούθησα τα σημάδια και το παλιό μονοπάτι των Κενταύρων, από την Πορταριά ίσαμε το Πρεβαντόριο του Καραμάνη. Είναι μια διαδρομή από τις χαρακτηριστικότερες του Πηλίου που διασχίζει τα ωραιότατα δάση της οξείας, και κινείται μέσα σε ένα κλίμα πράσινης μυσταγωγίας και φυλλοβόλου οργανισμού. Όλα τα υποθάλπει η έντονη απόχρωση της κλωροφύλης και ο καλπασμός της εποχής. Κι έχεις την αίσθηση ότι, βαθιά βυθισμένος στα τρίχινα χέρια του θαλερού θεού χαϊδεύεσαι από αμαδρυάδες και οπλές κενταύρων, ενώ από το κάθε πλάι οσμίζεσαι τους στίχους του νομπελίστα ποιητή μας:

«Για να βρεις τη δροσιά του βουνού πρέπει ν' ανέβεις ψηλότερα απ' το καμπαναριό...»

Οι στίχοι αυτοί του Γιώργου Σεφέρη είναι γραμμένοι και αφορούν αποκλειστικά το Σανατόριο του Πηλίου, όπου η δροσιά του βουνού είναι η φωλιά του Πρεβαντόριου ενώ το καμπαναριό είναι η πόλη του Βόλου (το κέντρο της, η πλατεία και η μητροπολιτική εκκλησία του Αγίου Νικολάου).

Η δροσιά και το βουνό ήταν πια μπροστά μου εφραπλωμένα, το δε "καμπαναριό" είχε αφεθεί, ως ιδέα, κάτω στην πόλη, ενώ κάπου - κάπου ψήλωνε, για να φτάσει την άλλη ιδέα, του βουνού, στην οποία στοιβάζονταν οι άνθρωποι, σα σμάρια, μες στη σύνολη σκηνή του μαρτυρίου.

Στο μονοπάτι από την Αλικόπετρα
προς τα Χάνια.

Το καλντερίμι κοντά στο Σανατόριο.

Ο Γιώργος Σεφέρης είν' εδώ πίσω από τα φύλλα που θάλλουν και σειούνται με χορευτικό ρυθμό, ατόφιος, ζωντανός κι ας έχουν περάσει τα χρόνια και τα πάθη.

Ερχόταν εδώ είτε μονάχος είτε με τη Μαρώ, αλλά και με κομπανία συγγενών. Αισθήματα και τύψεις τον είχαν στο κατόπι, έτσι που τον γυρόφερναν αειθαλείς οι μνήμες...

Βαδίζω σταθερά μες στο δάσος όπου τα κόκκινα σημάδια, που έχει τοποθετήσει ο τραγοπόδαρος θεός της οδοιπορικής μονομανίας, ακολουθούν τα βήματά μου, κι έτσι με calorύθμιστη ανάσα προωθούμαι και παραμερίζω κλωνάρια και ράμνους που έχουν ξεστρατίσει, αλλά και πλήθος πευκοβελόνες.

Βγαίνω κάποτε στο δρόμο που έρχεται από την άσφαλτο κι ανεβαίνει για το Σανατόριο. Εδώ μια πινακίδα χωμένη στον όχτο δείχνει το Καταφύγιο από τη μια και την Αλικόπετρα, πίσω μου, από την άλλη. Μια κόκκινη γλώσσα έχει σφηνωθεί στη φλούδα μιας οξιάς κι επιστρέφει φλόγες

διακαείς.

Ακολουθώ για λίγο το δρόμο, που με βγάζει σε πέντε λεπτά στο προαύλιο του σανατορίου. Εδώ έχει αγριέψει κάθε έννοια ζωής και θανάτου. Από τη μια η πελώρια κλίδα του φυλλοβόλου δαίμονα κι από την άλλη το σύμπαν των ερειπίων και της αποσαθρωμένης μνήμης.

Όλα αλλάζουν μεμιάς. Κι όσο αλλάζει το γύρω τοπίο, άλλο τόσο μεταβάλλει σφυγμούς και πέταλα το μέσα υφάδι της λύπης.

Ένα βήμα με χωρίζει από το άφωνο και ογκώδες αυτό μνημόνιο της υγείας. Παραμερίζω καθρόνια και σωρούς από ολισθήματα και σοβάδες. Ύστερα μπαίνω με βήματα προσεχτικά και την ψυχή κρατημένη από τα γκέμια. Δεν την αφήνω, καθώς σέρνονται μπροστά μου οι βαριές ανάσες των αρρώστων κι οι λευκές πανοπλίες των νοσοκόμων. Αντίθετα με οπλίζει η αθέατη εκδοχή της Ψυχής που ολλύζει πίσω από τα οκληρά ερείπια και τις νωπές – ακόμα – τοιχογραφίες των

κοιτώνων.

Σέρνομαι ανάμεσα σε μπάζα, ισορροπώ πάνω σε δοκάρια και σε μαδέρια αποκαθλωμένα, απόπου κρέμονται σαν ευθύγραμμοι ή καμπυλωτοί διαόλοι καρφιά εφυαλωμένα από τη σκουριά.

Περνάω στο διάδρομο των κοιτώνων. Δεξιά κι αριστερά, δωμάτια διατηρημένα με χρώματα πηλιορείτικα, της φράουλας και του ανανά.

Από πάνω μου μετεωρίζονται οι υπερφίαλες οξιές που διαπερνούν τις τρύπιες στέγες κι έπειτα καταστίζουν τους τοίχους με τη πολυδιάστατη προβολή των κλώνων τους.

Μπρος από τις εσοχές αυτές μονολογούν τα τριζόνια και οι γρύλοι και τρίζουν οι πεθαμένες μνήμες:

*«Το σπίτι γέμισε τριζόνια
κιντούν σαν άρρηθμα ρολόγια
λαχανιασμένα...
Κάποτε τ' άκουσα στο Πήλιο
να σκάβοννε γοργά ένα σπήλαιο
μέσα στη νύχτα...»*

Πορεύομαι μεσ' από φύλλα και σκουριά στην αιώνια σμίξη της φθοράς και του ονείρου.

Αφήνω πίσω μου συρμούς χαλασμάτων, εμπλοκές από σκόνη, καρφιά, τρίματα και γόους.

Βρίσκω μια καταπακτή και περνάω σε άλλο όχημα του σανατόριου. Εκεί τα μαγειρεία, τα πλυσταριά, εδώ οι νεροτριβές, τ' αφοδευτήρια.

Γεμάτος κρύπτες και καταπακτές ο δόμος του σανατόριου... Και σε μια τέτοια μυστική κρύπτη, αθέατη και σκοτεινή, προβάλλει ο ανοιχτός σύρτης μιας πόρτας μαγκωμένης στο δάπεδο. Πίσω της το ταπεινό εκκλησίασμα των εικόνων. Στριμωγμένο σε μian απόσκια γωνιά, επιχρωματισμένο και φλογοβόλο. Τρίζει η πόρτα καθώς τη σέρνω με κόπο για ν' ανοίξει, αλλά αξίζει αυτός ο κόπος, αφού οι ζωγραφίες ειν' ακόμη ατόφιες, χτεσινές, απείραχτες από το χρόνο.

Πιο πάνω ο άλλος όροφος της μνήμης. Φυλλοβόλα κύματα, αγέρι θυσανωτό και

Η είσοδος του Σανατορίου όπως είναι σήμερα.

μια οσμή ανάμιχτη, από θανάτους γεγνημένους στο πλάι.

Ήδη έχω βγει στο βορεινό παράθυρο του σανατορίου. Κάνω μια ολοκύκλια περιφορά και ανασαίνω την οξεία ευωδιά του δασικού πλούτου.

Οι καστανιές με κυκλώνουν. Πίσω μου, αλλά και μέσα μου, ο ποιητής μ' ακολουθεί, ξεσαλώνει μέσα σε αυτή τη λαίλαπα και κάθεται ν' αποτιμήσει με όνειρα, οπλισμένα από κλωροφύλλη, τον υπέροχο νατουραλιστικό του πίνακα:

*«Στο Πήλιο μέσα στις καστανιές το πονκάμισο του Κενταύρου
γλιστρούσε μέσα στα φύλλα για να τυλιχτεί
στο κορμί μου...»*

Από την έπαλξη του δάσους καταιονίζεται μια ριπή ηλιαχτίδων που πάει και κολνά στη ροδισμένη επιφάνεια των εξωτερικών τοίχων. Το ροζ γίνεται τρυφερή υποτεινούσα ονείρων και τα κλαριά τρεμοπαίζουν επάνω στον καμβά της

τοιχοποιίας σαν θραύσματα σκιών.

Ύστερα περνώ ανάλαφρος στην τρισμέγιστη ταράτσα του σανατορίου. Απ' εδώ πάνω συμπυκνώνεται όλη η δασωμένη αύρα, η αύρα του απογέματος, που σκορπάει μυριάδες σταλίδες χρυσόσκονης στη διαστημική αιώρα των φύλλων.

Ωστόσο μια νότα πένθιμου και δαντικού κύκλου κάνει απροσδόκητη εμφάνιση.

Κάτω στην ευρύχωρη αυλή, όπου βλέπει η ορθή γωνία των κτισμάτων, αναδύεται ο ζοφερός κύκλος μιας μελανής κηλίδας εμποτισμένης στη στυφή απόπνοια πετρελαιϊκού προϊόντος. Κάποιος ή κάποιοι κοινωνοί της εγκληματικής αποκοιτίας, ήρθαν κι απόθεσαν μια τεράστια πλαστική δεξαμενή χύνοντας ολόγυρα μια μεγάλη μάζα άχρηστων καυσίμων, που μελάνιασε το τοπίο κι έπνιξε τη θαλερή ζωντάνια του δάσους.

Βρήκαν, ως φαίνεται, πρόσφορο έδαφος, (το δάσος πάντα είναι τέτοιο), παρατημένο κι αναστυνόμενο και με την πουχία τους έφεραν κι απόθεσαν τη δολερή χολή

τους. Ποιός τάχα να τους δει;;;

Αφού οι ταγοί της επίσημης Πολιτείας αδιαφορούν, σε πρώτο επίπεδο, γι' αυτό το κορυφαίο (πρώτο και μοναδικό) μνημείο της κοινωνικής και υγειονομικής ιστορίας του τόπου, τι θα κάνουν, σε δεύτερο, οι έμποροι των σκουπιδιών κι οι χωριατाराίοι;...

Ο ποιητής ωστόσο έρχεται και ξανάρχεται και γίνεται κοινωνός μιας άλλης υποδοχής και μιας τρελής συνύπαρξης κοινωνικών αγώνων.

Όμως τα γεγονότα τρέχουν με δραματική εξέλιξη...

Η Άννα ερωτεύεται τον Άγγελο Σικελιανό κι ο θεός ποιητής την πείθει να εγκαταλείψει το θεόπνευστο βήμα της.

Ο Γιάννης Ρίτσος φέρνει εδώ τη μάνα του, την αφήνει σε σίγουρα χέρια, ενώ της γράφει τρυφερά γράμματα.

Η μάνα δεν αντέχει πλέον καιρό τόσο οξυγόνο και αφήνει εδώ πάνω την τελευταία πνοή της και τον μάταιο κόσμο. Έτσι τα γράμματα του ποιητή μένουν

ανεπίδοτα και ως τέτοια σαπίζουν μέσα στο ευάλωτο χέρι του χρόνου.

Ο Άγγελος, από την άλλη, παίρνει την Άννα και φεύγουν γι' άλλες πολιτείες.

Το έργο της Άννας θα μείνει ανεκτέλεστο και το Σπίτι των Χελιδονιών θα πάψει ν' αναπνέει αφού η ψυχή του (η Άννα Καραμάνη και μετέπειτα Σικελιανού) θα το εγκαταλείψει κι έτσι σιγά σιγά θ' απομυθοποιηθεί ο κοινωνικός του χαρακτήρας⁽⁴⁾.

Κατεβαίνω από τη στέγη και παίρνω το μονοπάτι που φύγει ανατολικά του σανατορίου για τη Ζαγορά. Το πρώτο ρέμα που συναντώ, έχει μια ασυνήθιστη ροή νερού και αναπέμπει μολπικές δεήσεις. Άλλωστε σε αυτό το σημείο η φύση έχει προικίσει το βουνό με διαρκή νεροπρίονα, που βγαίνουν από μια αστέρευτη βρυσσομάνα, καθώς η τελευταία εφοδιάζει από τα πλαχίνα της τις απαλές και βελούδινες σπλάχνες που κατηφορίζουν σε ονειρεμένη διαδρομή.

Στο πάνω διάζωμα μιας οξιάς μια πινακίδα

Μια από τις εντυπωσιακές αγιογραφίες του μικρού εξωκκλησιού στο εσωτερικό του Σανατορίου.

καρφωμένη χρωματίζει το ρέμα με τ' όνομα του Καραμάνη (Ρέμα Καραμάνη). Πρέπει νάναι το χέρι του αείμνηστου Δημήτρη Κου... που φιλοτέχνησε ετούτο τα αναμνηστικό πινακιδάκι...

Πιο πέρα συναντώ τα πρώτα παλιά χάνια που ανεφοδιάζαν τους ζαγοριανούς με αγαθά από υλικές ανάγκες. Λίγο παρέκει η τοποθεσία Σκοπιές, βουτηγμένη κι αυτή στο θαύμα της πηγαίας υδρομάστευσης.

Τα ζούμπερα και τ' αγρίμια, που κατοικούν εδώ, δεν είναι ορατά, καθώς η πηγαία μαγιάτικη βλάστηση έχει αποσκεπάσει βρυγμούς και συρίγματα. Τα ερπετά που τ' αφουγκράζομαι να σουλατσάρουν παντού, συνεχίζουν τα σούρτα φέρτα τους ανάμεσα στις θεριεμένες τσουκνίδες, ενώ οι πεταλούδες σεργιανίζουν, με αεικίνητα διαβήματα, από κάλυκα σε κάλυκα, υφαίνοντας τον τρελό χορό των μπηδών...

Δεν αργώ να φτάσω στο καταφύγιο του ΠΑΝΑ από μίαν ευανάγνωστη τρύπα του δάσους και να βγω στο φως, που μού το είχε αφαιρέσει η βαριά φυλλότεχνη σκιά. Γυρίζω πίσω. Ξαναπερνώ τα ρέματα, τις λυγρές επιφάνειες των δέντρων και τις γλιστερές μνήμες του σανατορίου.

Δε σταματώ καθόλου στο Σανατόριο, ενώ πάντα έχω στραμμένη την προσοχή μου στο λόγο του ποιητή, που δε με έχει εγκαταλείψει στιγμή, σε όλη την ώρα της περιπλάνησης:

*«Μέσα στις αλυσίδες και στις προσαγές
κάνεις δε θυμάται.
Οι άλλες μέρες οι άλλες νύχτες
σώματα πόνος και ηδονή
η πίκρα της ανθρώπινης γύμνιας κομματια-
σμένη
πιο χαμηλή κι από τις πιπεριές σε σκονισμέ-
νους δρόμους
και τόσες γοητείες και τόσα σύμβολα
στο τελευταίο κλωνάρι
Στον ίσκιο του μεγάλου караβιού
ίσκιος η μνήμη...»*

Αφήνομαι στις οραματικές του διεισδύσεις, ενώ μπροστά μου ανοίγεται ο μυ-

στικός δρόμος της αένανς μνήμης.

Παίρνω θλιμμένος το δρόμο του οριστικού γυρισμού. Η πορεία μου τέλεψε. Η μνήμη τώρα αρχίζει το δικό της έργο. Σκαλίζω τους πόρους παραμερίζοντας αψίδες νωπών διαλόγων, κοινωνικών συναθροίσεων και φιλολογικών σεναρίων. Από τη δεκαετία του τριάντα μεταγγίζομαι στο δύο χιλιάδες δέκα εννιά. Όλος μου ο κόσμος συμπυκνώνεται σε τούτο δω το χάλασμα. Το χάλασμα του σανατορίου που στέκει αδέκαστος πυλώνας μιας αδειανής μνήμης. Κι όμως τόσο πληθωρικής και αδιέξοδης...

Δυστυχώς δίχως ένα σημάδι (στο δρόμο που πάει για τα Χάνια), να παραπέμπει στο Χτες, που έγραψε ιστορία εδώ πάνω - πάνω από τα χίλια διακόσια μέτρα υψόμετρο -, με δόσεις πνευματικού οίστρου, υγειονομικής αποκατάστασης και εκπαιδευτικού εξορθολογισμού...

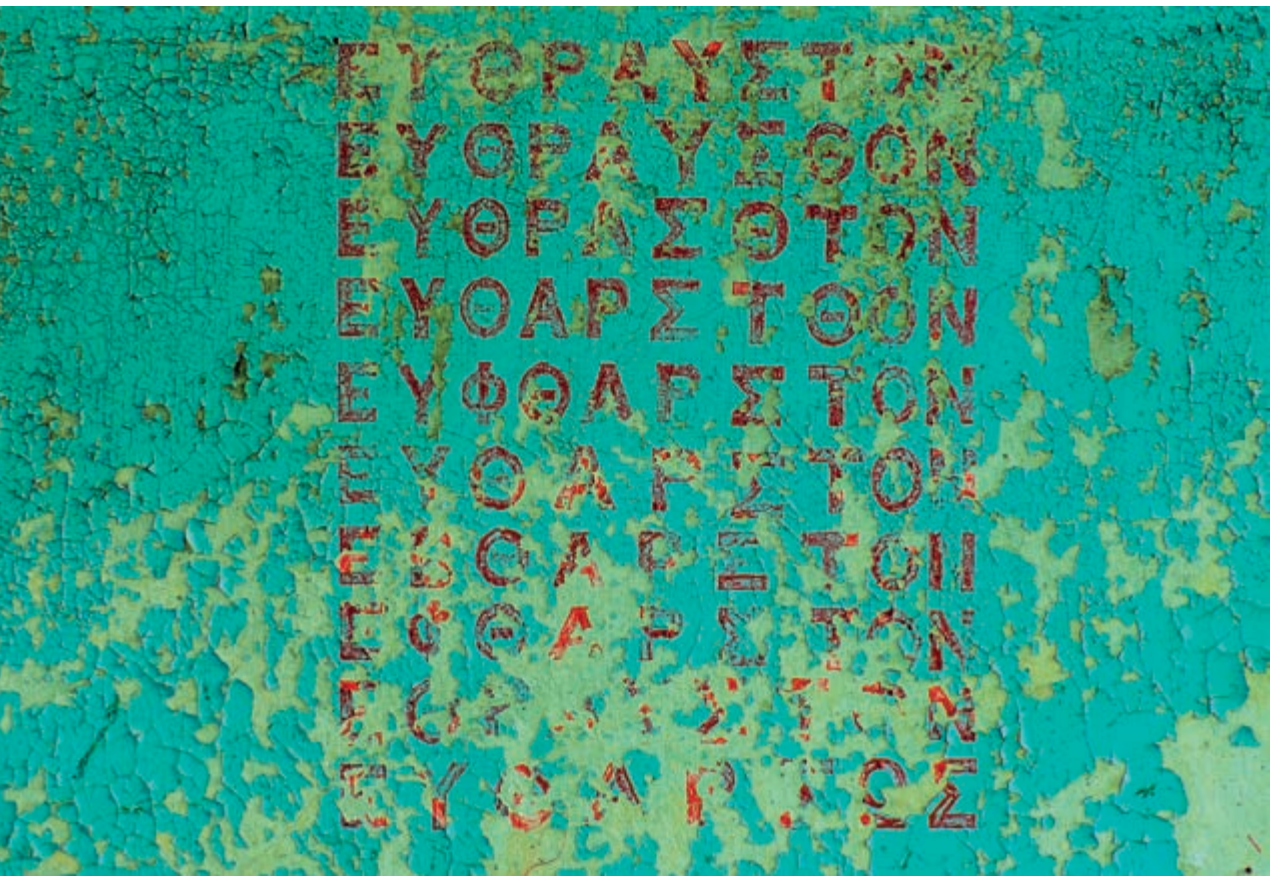
Η ιστορία ενός τόπου, που έγραψε τέτοιες σελίδες πνευματικές, υγειονομικές και κοινωνικές, παρατημένη σε αυτό το μεγαλόπρεπο ερείπιο που μοιάζει με εφι-άλτη ζουφωμένο στο εξοχότερο δάσος του Πηλίου...

(*) Μαγικό Βουνό αποκλήθηκε κατ' αναλογία του ομώνυμου έργου του Τόμας Μαν αλλά και του ομώνυμου τόμου των εκδόσεων "έλλα" για το έργο του γιατρού Καραμάνη.

Ζωοδόχος Πηγή ήταν η επίσημη ονομασία του Σανατορίου (Δήτε Πρακτικά Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, επιβλέπων καθηγητής Χ. Χαρίτος, ακ. έτος 2002-03). Τα αποσπάσματα που αναφέρονται στο κείμενο ανήκουν στα ΠΟΙΗΜΑΤΑ του Γιώργου Σεφέρη κι έχουν σχέση με τις επισκέψεις του ποιητή στο Βόλο και στο Σανατόριο του Πηλίου.

Οι επισκέψεις του ποιητή στο Πρεβαντόριο έχουν να κάνουν με τη διαμονή σε αυτό των κοριτσιών της Μαρώς Σεφέρη, της Μίνας και της Άννας.

Γνωστές επίσης είναι και οι διαμονές στο Πρεβαντόριο του Πηλίου των παιδιών

του Κωνσταντίνου Τσάτσου, των ανεψιών του Αλέξανδρου Δελμούζου, του γιου του Γεωργίου Παπανδρέου, και πολλών ακόμη παιδιών διάσημων γονιών, των οποίων τα ονόματα δεν έχουν επιβεβαιωθεί, λόγω κατακερματισμού των αρχείων του Ιδρύματος.

Σημειώσεις

(1) Σε λίγους είναι γνωστό, λόγω της ερήμωσης του χώρου, γράφει ο καθηγητής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Χαράλαμπος Χαρίτος, ότι στα Χάνια του Πηλίου ιδρύθηκε και λειτούργησε το πρώτο αντιφυματικό σανατόριο της Χώρας που υπήρξε δημιούργημα του γιατρού Γεωργίου Καραμάνη. Σε ακόμα λιγότερους ίσως είναι γνωστό ότι στον ίδιο χώρο λειτούργησε ως παράρτημα του Σανατορίου ένα ίδρυμα παροχής περίθαλψης αλλά και εκπαίδευσης σε παιδιά, το γνώριμο στους παλιότερους ως Πρεβαντόριο. Κι αυτό το ίδρυμα υπήρξε δημιούργημα του Καραμάνη και ονομάστηκε από τον ίδιο “Το σπίτι των παιδιών ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ”

Στους φιλόστορους πάντως είναι γνωστό, συνεχίζει ο κ. Χαρίτος, το όνομα και το έργο του Καραμάνη, καθώς υπήρξαν πολλά δημοσιεύματα και εκδηλώσεις γι αυτόν και το Σανατόριο του Πηλίου.

(2) Ο Γεώργιος Καραμάνης γεννήθηκε το 1873 στη Δράκεια του Πηλίου. Αφού τελείωσε τις εγκύκλιες σπουδές του, φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας, από όπου έλαβε το πτυχίο του το 1895. Επέστρεψε στο χωριό του και άσκησε το επάγγελμα του γιατρού για 13 χρόνια. Η γνωριμία του με τον φυματιολόγο Π. Ροντόπουλο και οι υποδείξεις του τελευταίου οδήγησαν τον Καραμάνη στην καταπολέμηση της μεγάλης μάλιστα της εποχής εκείνης, της φυματίωσης. Με ζήλο και όραμα ο Γ. Καραμάνης σχεδίασε ένα ιατρείο που εγκατέστησε στο πανδοχείο (χάνι) του Μυλιόρδου, πάνω ακριβώς στο διάσελο

του δρόμου (καλντεριμιού) που οδηγούσε από το Βόλο στη Ζαγορά, σε υψόμετρο 1200 μέτρων. Ο ίδιος κατοίκησε σε παρακείμενη καλύβα.

Στις 2 Μαΐου 1909 άρχισε τη λειτουργία του το πρώτο Σανατόριο ύψους στην Ελλάδα.

Το τοπίο που επελέγη ήταν ιδανικό λόγω των συνθηκών κλίματος. Οι υπόλοιπες συνθήκες όμως ήταν εξαιρετικά δυσμενείς: η έλλειψη δρόμων επικοινωνίας, ο βαρύς χειμώνας, αλλά και οι προκαταλήψεις των ντόπιων κατοίκων αποτέλεσαν εμπόδια, ωστόσο ο ένθερμος ζήλος και η επιστημονική του γιαιτρού άντεξαν τις δυσκολίες και στερέωσαν το εγχείρημα.

(3) Το κτίσμα και το ίδρυμα είναι γνωστό με τον όρο “Πρεβαντόριο” που σημαίνει γενικώς αναρρωτήριο, τις εγκαταστάσεις που προορίζονται για ανάπαυση και διαβίωση στο ύπαιθρο, όσων απειλούνται ή αναρρώνουν από την ασθένεια της φυματίωσης.

(4) Το μεγαλόπνοο όραμα της Άννας Καραμάνη πήρε άδοξο τέλος, καθώς η γνωριμία της με τον ποιητή Άγγελο Σικελιανό, την άνοιξη του 1938, η ανάπτυξη ενός σφοδρού ειδυλλίου μεταξύ τους, το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου και η οριστική απόφασή της να εγκαταλείψει τις μέχρι τότε δραστηριότητές της, επέφεραν το διαζυγίο της από τον Καραμάνη (που δέχτηκε με στωική ανωτερότητα την απόφασή της) και την εγκατάλειψη της διεύθυνσης του Πρεβαντορίου τον Ιανουάριο του 1939.

Στα αξιοσημείωτα του Πρεβαντορίου η διαδοχή της θέσης της Άννας από την άμεση συνεργάτιδά της, τη Μαρία Αμαριώτου, η οποία συνέχισε το έργο της Άννας Σικελιανού...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

Ρόντρικ Μπίτον, ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ
Εφημερίδα ΘΕΣΣΑΛΙΑ, ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ,
16-12-2007

Τα ερείπια από το κτίριο των Χελιδονιών.

